

Lyubov Stromyliuk

RESEARCH AND RESTORATION OF THE NORTH OUTSIDE GALLERY OF ST. SOPHIA CATHEDRAL IN KIEV: THE SOURCES AND HISTORIOGRAPHY

In the article the basic work on the study of northern outer gallery of St. Sophia Cathedral. The author has analyzed range of archival materials, revealing some aspects of the restoration of paintings 11th and 18th centuries. in this part of the cathedral. Indicated the prospects for further study of scientific problems.

Key words: restoration, architectural conservation, Cathedral of St. Sophia, oil-painting, mural painting.

УДК 930.2: 94 (477)

Igor Дацків

**КОНЦЕПТУАЛЬНО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ З ДОСЛІДЖЕННЯ
ВЗАЄМОВІДНОСИН УНР І ЗУНР ТА ДЖЕРЕЛА ЇХ ВИВЧЕННЯ**

У статті йдеться про комплекс джерел до вивчення історії взаємовідносин Української Народної Республіки і Західноукраїнської Народної Республіки. Проведено порівняльний аналіз джерельної бази конкретно-історичних праць, побудованих на комплексі документів та матеріалів, що стосуються проблеми соборності України в період 1917–1921 років.

Ключові слова: Українська Народна Республіка (УНР), Західно-Українська Народна Республіка (ЗУНР), соборність, взаємовідносини, джерела.

Доба Української революції 1917–1921 рр. залишила в спадок наступним поколінням явища й події, які з плином часу не втрачають своєї значущості, потребують осмислення, сконденсованого у них ретроспективного досвіду як позитивного, так і негативного.

Однією з важливих складових тогочасного революційного процесу була спроба створення єдиної незалежної соборної держави. Отже, глибоке й всебічне вивчення джерел з історії соборності України та взаємовідносин УНР та ЗУНР, дає змогу об'єктивно оцінювати здобутки й прорахунки пройденого українським народом шляху, аналізувати передумови та причини як успіхів, так і поразок, що призводили до втрати незалежності та цілісності України.

Мета статті полягає у з'ясуванні тенденцій формування, структури й інформаційних можливостей джерельного комплексу з історії взаємовідносин УНР і ЗУНР як складової частини подій національно-визвольних змагань 1917–1921 рр.

Досягнення поставленої мети передбачає послідовне розв'язання наступних завдань: проаналізувати ступінь наукової розробки проблеми та дослідити процес формування і стан сукупної джерельної бази з історії взаємовідносин УНР і ЗУНР у боротьбі за соборність України та їх співпрацю у політичній, військовій і дипломатичній сферах, їх взаємозв'язку і впливу на розвиток національно-визвольного руху в період Української революції 1917–1921 років.

Аналізуючи фахову літературу з історії взаємовідносин УНР доби Директорії та ЗУНР не варто забувати про важливість використання наукових методів, які є основою об'єктивної праці історика. Тому нашу статтю намагаємося побудувати на принципах об'єктивності й методологічного плюралізму, що дозволяє проаналізувати усю сукупність подій, пов'язаних із взаємовідносинами УНР і ЗУНР.

Загалом же методологічну основу дослідження визначили мета й поставлені завдання, її складають діалектичні принципи наукового пізнання. Принцип історизму (на ґрунті аналітичного, структурно-системного, проблемно-хронологічного, порівняльного, статистичного методів і методу абстрагування) передбачає висвітлення подій минулого в його історичному контексті, тобто з урахуванням тих змін, які відбувалися не лише з предметом чи об'єктом дослідження, але й з усіма, пов'язаними із ними процесами та явищами.

Завдяки використанню цього принципу формування зовнішньої політики Директорії УНР розглядається як продовження еволюції, за нових обставин, міжнародного курсу Центральної Ради і Української Держави гетьмана П. Скоропадського. Крім того, використання принципу історизму дозволило виявити загальноєвропейський контекст українського питання в умовах становлення Версальської системи міжнародних відносин.

Принцип багатофакторності передбачав вивчення усього комплексу чинників (суб'єктивних і об'єктивних, внутрішніх і зовнішніх, геополітичних і регіональних, політичних і військових), які

впливали на формування й реалізацію зовнішньополітичної доктрини УНР за доби Директорії. Також використовується принцип всебічності, зорієнтований на визначення внутрішніх і зовнішніх взаємозв'язків і взаємообумовленості аналізованих явищ Української революції.

Зазначені принципи реалізовувалися за допомогою застосування як загальнонаукових методів – історичного, логічного і вивчення документів, з притаманними їм контент-аналізом, синтезом та системним, підходом, так і загальноісторичних методів – порівняльного, ретроспективного, синхроністичного. З методів емпіричного дослідження використовувалися абстрагування, індукція та дедукція.

У радянській історіографії вивчення політичної ситуації 1917–1921 рр. окремо не проводилося, а вони лиш побіжно згадувалися в руслі єдиного всеросійського визвольного процесу. Усе, що не "вписувалося" у цю схему, автоматично визнавалося невідповідним суспільному поступові. Боротьба за національну державність, якщо вона передувала стратегії соціальних завдань, суперечила, як вважалося, більшовицькому революційному курсові і відповідно кваліфікувалося як націоналістичне, антинародне. Такі ж характеристики незмінно застосовувалися й щодо керівних центрів українського руху та українських політичних партій.

Історії Української революції 1917–1921 рр. присвячено значний обсяг літератури, різнопланової за проблематикою, а також за формою та жанром. Широкий є спектр видань: від газетної публіцистики – до узагальнюючих праць та монографій. Однак поза увагою залишаються джерелознавчі проблеми взаємовідносин між державними утвореннями, що виникли на українських землях у ході Української революції і розпаду Російської та Австро-Угорської імперій. Відсутність джерелознавчих досліджень значною мірою зумовлено тим, що висвітлення передумов державного об'єднання українського народу та співробітництво УНР і ЗУНР в різних сферах державного будівництва на сьогодні залишаються одним з найбільш дискусійних і недостатньо вивчених питань в історіографії.

Історіографічне осмислення наявних надбань із зазначеної проблеми певною мірою здійснено у спеціальних наукових статтях, вступних частинах до монографій та дисертацій, а також інших виданнях. Окрім цього деякі аспекти історіографії взаємовідносин УНР та ЗУНР стали предметом обговорення на наукових конференціях як вітчизняними, так і зарубіжними дослідниками.

Аналізуючи сукупність матеріалу, опублікованого з цієї проблеми, можна констатувати, що, незважаючи на значний масив праць, проблематика джерелознавчих досліджень є доволі обмеженою, чимало аспектів конкретної історії взаємовідносин УНР і ЗУНР також залишається поза увагою дослідників. Це, насамперед, обумовлено тим, що тривалий час історія визвольних змагань українського народу фальсифікувалася й свідомо замовчувалася.

Радянська історіографія ігнорувала факт відновлення національної державності в першій третині ХХ ст. Крім цього значну кількість архівних матеріалів періоду Української революції 1917–1921 рр. втрачено, а ті що залишилися довгий час зберігались під грифом "таємно" і були недоступні для дослідників.

За таких умов лише історики української діаспори мали змогу об'єктивно висвітлювати різноманітні аспекти взаємовідносин УНР та ЗУНР в контексті внутрішніх та міжнародних чинників відновлення соборності України, спираючись при цьому як на деякі документальні джерела, так і на численні свідчення учасників визвольних змагань, їх спогади.

Тільки з проголошенням суверенітету та незалежності України історики, в тому числі й представники радянської наукової школи, отримали можливість підійти до проблеми соборності не з ідеологічно заангажованих позицій, а по-науковому дослідити весь процес побудови соборної України, розкрити складність та багатогранність взаємовідносин між УНР та ЗУНР, їх співробітництво у політичній, військовій та дипломатичній сферах, проаналізувати конкретно-історичні обставини та мотиви проголошення Акту Злуки, його зміст та історичне значення.

Певна кількість виявлених та описаних нами джерел вже уведена впродовж десятиліть у науковий обіг багатьма дослідниками і стала основою створення багатьох праць з історії Української революції 1917–1921 рр. Однак на сьогоднішній день джерелознавчі аспекти історії соборності України загалом та історії взаємовідносин УНР та ЗУНР зокрема, ще не стали предметом як спеціальних, так і комплексних наукових досліджень. Винятком є низка праць, автори яких зробили спробу аналізу джерел вивчення окремих аспектів історії взаємовідносин УНР та ЗУНР. У більшості випадків у цих працях аналізуються документи, що відображають процес проголошення Акту Злуки УНР та ЗУНР у січні 1919 р. [1].

Враховуючи обмежену кількість наукових праць, проаналізуємо наявні конкретно-історичні праці саме через призму використання у них відомих на час їх створення історичних джерел. Серед праць, що достатньо глибоко, на основі тогочасного масиву джерел розкривають розвиток взаємовідносин між УНР та ЗУНР, виділимо насамперед ті, що з'явилися ще у 20–30-их роках ХХ

ст. Це, зокрема, праці керівників та активних діячів УНР та ЗУНР В. Винниченка, О. Доценка, С. Петлюри, П. Христюка, І. Мазепи, М. Лозинського, В. Панейка, Л. Цегельського та інших [2]. Їх визначальною рисою є збереження духу тогочасної епохи, насиченість значною кількістю інформаційного матеріалу, згодом частково втраченого, що надає цим працям джерельного значення.

Не применшуючи значення цих видань, варто відзначити один із найбільш суттєвих їх недоліків: за формою вони є поєднанням спогадів з елементами наукових розвідок. Це, в свою чергу, вимагає критичного аналізу під час вивчення таких джерел з урахуванням похибки на певний суб'єктивізм кожного автора у підходах до висвітлення проблеми дослідження.

Видані у 20–30-ті роки ХХ ст. спогади безпосередніх учасників та свідків досліджуваних подій характеризуються використанням значної кількості документів та матеріалів. Зазвичай, вони носять тематичний характер, присвячені окремим питанням історії УНР та ЗУНР, їх збройній та дипломатичній боротьбі, генезі та ходу Української революції тощо.

Серед таких праць особливо доречно виділити твори П. Христюка, І. Мазепи, М. Лозинського, М. Стахів [3]. Автори більшою чи меншою мірою були причетні до розвитку національно-визвольного руху на українських землях цього періоду. Це дозволило їм, використовуючи і часто наводячи повні тексти документів чи їх фрагменти, висвітлити у працях такі питання, як проголошення Акту Злуки УНР та ЗУНР, діяльність та співпраця обох українських урядів під час їх перебування у Наддніпрянській Україні, взаємодія українських армій після переходу Української Галицької Армії за р. Збруч. Яскравим прикладом цього є праця М. Лозинського, у якій вперше здійснено аналіз документів, що стосуються проголошення Акту Злуки УНР та ЗУНР [4, с. 67–73].

Не вдаючись до детального історіографічного аналізу праць зазначених авторів, оцінки мотивів створення ними певних концептуальних підходів до висвітлення тих чи інших подій і фактів, необхідно відзначити їх глибину, ґрунтовану джерельну базу, характерну для використання таких видів писемних джерел, як документи офіційного характеру, матеріали тогочасної преси, спогади учасників і очевидців подій тощо.

У радянській історіографії проблеми історії взаємовідносин УНР та ЗУНР, як і Української революції 1917–1921 рр., практично не досліджувалися або отримували спотворене висвітлення. Вплив заідеологізованості радянської історичної науки у висвітленні названих проблем характерний для усіх видань цього періоду. Такий підхід закономірно не сприяв і джерелознавчим дослідженням. Винятком була праця О. Карпенка, у якій вперше здійснено спробу відійти від упереджених оцінок характеру революційних подій на західноукраїнських землях [5]. Цінність цієї праці полягала у тому, що у ній використано значний масив документів і матеріалів ЗУНР, тогочасних політичних партій, свідчень преси, спогадів безпосередніх учасників та подій.

Таким чином, питання історії взаємовідносин УНР та ЗУНР, а тим більше джерелознавчі аспекти цієї проблеми, у радянській історіографії 40–80-их рр. минулого століття практично не досліджувалися. Основною причиною цього була, не лише тенденційність тогочасної історичної науки в УРСР, а й неможливість залучення джерел через існуючий режимний характер зберігання окремих фондів та колекцій документів в архівних установах тодішнього СРСР.

Поряд з цим, неправомірним було б ігнорувати наукові праці тих радянських учених, які досліджували національно-визвольний рух на українських землях першої чверті ХХ ст., нагромаджували джерельну базу. Використані та введені ними в науковий обіг джерела, які висвітлюють тогочасні події і факти, мали важливе значення для формування джерельного комплексу з історії взаємовідносин УНР та ЗУНР, хоча це й вимагало нового, більш критичного і об'єктивного прочитання та вивчення.

В умовах перебудови, а ще більше після проголошення незалежності України, корінним чином змінилася історіографічна ситуація, значно зріс інтерес до замовчуваних подій історичного минулого українського народу. В свою чергу це зумовило активізацію розробки проблем історії Української революції 1917–1921 рр. загалом та історії соборності України зокрема.

Характеризуючи досягнення української історіографії останнього десятиріччя стосовно означених нами питань, виділимо, насамперед, основні ті напрями, які максимально наближені до джерелознавчих проблем. Це, зокрема, висвітлення державотворчих процесів, передумов об'єднання західних і наддніпрянських українців, розгортання наприкінці 1918 – початку 1919 рр. об'єднавчого руху на українських землях, підготовки актів і проголошення соборності УНР та ЗУНР.

Історики утвердили нові підходи до оцінки та значення цієї події, висвітлення співробітництва УНР і ЗУНР після підписання актів соборності, зовнішньополітичної та дипломатичної діяльності, торкнулися суперечностей у взаємовідносинах між керівництвом УНР та ЗУНР, мотивів скасування актів соборності. Більшою чи меншою мірою зазначені проблеми висвітлено у працях П. Брицького,

П. Гай-Нижника, І. Гошуляка, Р. Тимченка, І. Дацківа, М. Литвин, К. Науменко, В.Сергійчука, В. Соловйової та ін. [6]

Побудовані на широкому документальному матеріалі архівних фондів і колекцій ЦДАВО України, ЦДІАЛ України, ЦДАГО України, Державних архівів низки областей України, дають змогу прослідкувати вплив різноманітних чинників суспільно-політичного, соціально-економічного, зовнішньополітичного характеру на розвиток взаємовідносин УНР та ЗУНР, їх еволюцію та трансформацію.

Серед праць узагальнюючого характеру, присвячених вивченню історії Української революції 1917–1921 рр., більш детально вивчали зазначені проблеми І. Крупський, М. Литвин, К. Науменко, Л. Радченко, В. Солдатенко та колективна праця "Західно-Українська Народна Республіка 1918–1923". Характерним для вказаних авторів є не лише використання і наведення тексту окремих документів і матеріалів, створених владними структурами УНР та ЗУНР, а й значно ширшого кола інших видів писемних джерел. У згаданих працях розкриваються вузлові питання розвитку взаємовідносин УНР та ЗУНР, прослідковується джерелознавчий аналіз.

Саме ці праці, на нашу думку, започаткували новий етап в історіографії Української революції 1917–1921 рр., який характеризується прагненням авторів подолати пануючі раніше стереотипи у висвітленні історії українського державотворення та взаємовідносин УНР та ЗУНР. Окрім цього деякі аспекти взаємовідносин УНР та ЗУНР були предметом обговорення на наукових конференціях та "круглих столах" як українськими, так і зарубіжними дослідниками [7].

Однак, безпосереднє вивчення джерел з історії взаємовідносин УНР та ЗУНР поки що залишається поза увагою вітчизняних істориків, носить фрагментарний характер і заслуговує спеціальних наукових досліджень.

Окремим питанням історії взаємовідносин УНР та ЗУНР присвячені численні праці учених української діаспори. Серед них доречно виділити насамперед історіографічні джерела, які вийшли з-під пера учених-україністів: М. Стахів, П. Мірчука, Т. Гунчака, В. Вериги, І. Нагаєвського та ін. [8]. У них розглядаються проблеми, пов'язані в основному з розвитком державного будівництва в УНР та ЗУНР, їх оборонної та дипломатичної діяльності. У цих працях використано значне коло доступних авторам документів офіційного характеру, матеріали тогочасної преси, а найбільше спогади безпосередніх учасників та очевидців подій.

На нашу думку, окрему групу історіографічних джерел, підготовлених зарубіжними ученими, є праці польських істориків [9]. Окрім спогадів учасників та очевидців подій, що виступили на боці противників Української держави, автори цих праць використовують архівні документи і матеріали органів польської влади: накази, звіти, донесення, повідомлення керівництва польських військових підрозділів у Східній Галичині про розвиток польсько-української війни, а також документи і матеріали, опубліковані в УРСР та СРСР у повоєнний час. На базі означеного кола джерел автори цих праць акцентують увагу на українсько-польських взаєминах у зазначений період. Джерелознавчі аспекти історії як УНР так і ЗУНР, а тим більше історії взаємовідносин між ними, польські історики теж не розробляли.

Значну історіографічну цінність із вивчення історії соборності українських земель мають роботи Р. Тимченка, П. Гай-Нижника, В. Великочого, В. Пилипіва, М. Сеньківа та ін. [10]. Вона зумовлюється тим, що автори досліджували окремі види джерел з історії національно-визвольних змагань 1917–1921 рр., систематизували їх, використали наявні у них відомості.

Доречно відзначити, що дослідження з історії УНР та ЗУНР дають можливість використати позитивний досвід, пошук джерел, їх використання. Наведені у вступі до праць огляди джерел здебільшого зводяться тільки до перерахування окремих груп вивчених документів і матеріалів, містять фрагментарні відомості про їх публікацію та місце зберігання. У текстах рідко відображена проведена авторами робота над джерелами, відсутня їх джерелознавча характеристика. Не усі джерела, що використовуються, мають достатній рівень репрезентативності.

Суттєвим недоліком є й те, що часто, використовуючи не оригінали, а копії документів чи їх фрагменти, які не завжди дають повну уяву про джерело у цілому, автори не наводять документів для підтвердження їх достовірності або навпаки. Крім того, часто не визначено характер документів, їх авторство, час і місце створення та ін. У науково-довідковому апараті зустрічаються так звані "глухі посилання", котрі не дають уяви про використані джерела. Для низки праць характерні покликання на численні архівні фонди, опис яких не відповідає сучасним стандартам.

Таким чином, незважаючи на досить значну кількість праць, які відображають окремі аспекти історії взаємовідносин УНР та ЗУНР, джерелознавчі аспекти досліджуваної проблеми безпосередньо досі всебічно не розроблялися і тому не отримали належного висвітлення. Це, в свою чергу, призвело до недостатнього вивчення та наукового аналізу багатьох конкретно-історичних питань взаємовідносин УНР та ЗУНР.

Список використаних джерел

1. Ярославин С. Визвольна боротьба на Західноукраїнських землях у 1918 – 1923 роках / С. Ярославин. – Філадельфія: Америка, 1956. – 182 с. Павлюк О. Дипломатія Злуки УНР і ЗУНР / О.Павлюк // Всесвіт. – 1992. – № 1–2. – С. 176–178; Павлишин О. Об'єднання УНР і ЗУНР: політ.-прав. аспект (кінець 1918 – перша половина 1919) / О.Павлишин // Вісн. Львів. ун-ту. Сер.: Історія. – Л., 2002. – Вип. 37. – С. 123–133; Капелюшний В. Здобута і втрачена незалежність: історіогр. нарис укр. державності доби нац.-визвол. змагань (1917–1921 рр.) / В.Капелюшний. – К.: Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка, 2003. – 607 с.; Панчук М. Акт злуки УНР і ЗУНР в українській історіографії / М.Панчук, А.Панчук // Проблеми соборності України в ХХ ст. – К., 1994. – С. 98–105; Солдатенко В. Ф. Українська революція: концепція та історіографія (1918–1920 рр.) / В.Солдатенко. – К.: Просвіта, 1999. – 508 с.; Пилипів В.І. Значення Акту злуки УНР та ЗУНР для утвердження соборності незалежної України (Джерелознавчий аспект) / В.І.Пилипів // Сторінки історії. Збірник наукових праць. – К., 2002. – Вип. 16. – С. 51–56; Тимченко Р. Відносини УНР і ЗУНР: джерелознавчий аспект / Р.Тимченко // Студії з історії Української революції. Збірник наукових праць. – К.: Інститут історії України НАН України, 2011. – С. 212–228.
2. Винниченко В. Відродження нації. Заповіт борцям за визволення / В.Винниченко. – К.: КНИГА РОДУ, 2008. – 800 с.; Доценко О. Літопис революції: матеріали і документи до історії укр. революції, 1917–1923 рр. Т. 2, кн. 5 / О.Доценко. – Л., 1924. – 398 с. Петлюра С. Статті. Листи. Документи: в 3 т. / С.Петлюра. Т. 2. – Нью-Йорк: УВАН у США, 1979 – 458 с.; Т. 3. – К.: Вид-во ім. О.Теліги, 1999. – 614 с.; Христюк, П. Замітки і матеріали до історії української революції, 1917–1920 рр.: у 4 т. / П.Христюк; Укр. соціол. ін-т. – Відень, 1921–1922. – (Укр. революція. Розвідки і матеріали; кн. 1, 2, 3, 4); Мазепа І. Україна в огні й бурі революції, 1917–1921: в 3 т. / І.Мазепа. – Прага: Пробоєм, 1942. – Т. 1: Центральна Рада, Гетьманат, Директорія. – 1942. – 210 с.; Лозинський М. Галичина в рр. 1918–1920 / М.Лозинський. – Нью-Йорк: Червона Калина, 1970. – 228 с.; Панейко В. З'єднані держави Східної Європи і Україна супроти Польщі й Росії / В.Панейко. – Відень, 1922. – 82 с.; Цегельський Л. Від легенди до правди: / Л.Цегельський. – Нью-Йорк; Філадельфія: Булава, 1960. – 313 с.
3. Христюк П. Замітки і матеріали до історії української революції, 1917–1920 рр.: у 4 т. / П.Христюк; Укр. соціол. ін-т. – Відень, 1921–1922. – (Укр. революція. Розвідки і матеріали; кн. 1, 2, 3, 4); Мазепа, І. Україна в огні й бурі революції, 1917 – 1921: в 3 т. / І.Мазепа. – Прага: Пробоєм, 1942. – Т. 1: Центральна Рада, Гетьманат, Директорія. – 1942. – 210 с.; Лозинський М. Галичина в рр. 1918 – 1920 / М.Лозинський. – Нью-Йорк: Червона Калина, 1970. – 228 с.; Стахів М. Західна Україна: нарис історії держ. буд-ва і збройної і дип. оборони в 1918–1923. В 6 т., 7 кн. / М.Стахів. – Скрантон, 1959 – 1961.; Стахів М. Західна Україна на тлі історії Європи в 1918–1919 рр. – Т. 1 / М.Стахів, Я.Штендера. – Філадельфія, 1969. – 213 с.; Стахів М. Україна в добі Директорії УНР: в 7 т. / М.Стахів. – Скрантон: Укр. роб. союз, 1962–1965.
4. Лозинський, М. Галичина в рр. 1918 – 1920 / М.Лозинський. – Нью-Йорк: Червона Калина, 1970. – 228 с.
5. Карпенко О.Ю. До питання про характер революційного руху в Східній Галичині у 1918 р. / О.Ю.Карпенко // З історії західноукраїнських земель. – К., 1957. – Вип. 1. – С. 59–90.
6. Брицький П. П. Буковинці на дипломатичній службі УНР та ЗУНР / П. П. Брицький, О. В. Добржанський. – Чернівці: Золоті литаври, 2007. – 247 с.; Брицький П. П. Буковинці у боротьбі за українську державність / П.П.Брицький, О.В.Добржанський, Є.П.Юрійчук. – Чернівці: Золоті литаври, 2007. – 482 с.; Гай-Нижник П. П. УНР та ЗУНР: становлення органів влади і національне державотворення (1917–1920 рр.) / П.П.Гай-Нижник. – К.: "ІЩек", 2010. – 304 с.; Гошуляк І. Тернистий шлях до соборності (від ідеї до Акту Злуки) / І.Гошуляк. – К.: ІППЕНД ім. І.Ф.Кураса НАН України, 2009. – 467 с.; Дацків І. Б. Дипломатія українських державних утворень у захисті національних інтересів 1917–1923 рр. / І.Б.Дацків. – Тернопіль: Астон, 2009. – 520 с. Литвин, М. Історія ЗУНР / М.Литвин, К.Науменко. – Л.: Олір, 1995. – 362 с.; Соловйова, В. В. Дипломатична діяльність українських національних урядів 1917–1921 рр. / В. В. Соловйова. – К.; Донецьк, 2006. – 394 с.
7. Проблеми соборності України в ХХ столітті. – К., 1994; Відродження української державності. Проблеми історіографії. – Одеса, 1996; Українська Соборність: Ідея, досвід, проблеми: до 80-річчя Акту Злуки 22 січня 1919 р. – К., 1999.; Західно-Українська Народна Республіка 1918–1923. До 90-річчя утворення. – Львів–Івано-Франківськ–Чернівці, 30 жовтня – 1 листопада 2008; Соборність як чинник українського державотворення (До 90-річчя Акту злуки). – К., 21 січня 2009.
8. Стахів М. Західна Україна: нарис історії держ. буд-ва і збройної і дип. оборони в 1918–1923. В 6 т., 7 кн. / М.Стахів. – Скрантон, 1959–1961. – Т. 3–6; його ж. Україна в добі Директорії УНР. – Скрантон, 1962–1964. – Т. 1–7; Мірчук, П. Українська державність, 1917–1920 / П.Мірчук. – Філадельфія, 1967. – 400 с.; Гунчак, Т. Україна: перша половина ХХ ст.: нариси політ. історії / Т.Гунчак. – К.: Либідь, 1993. – 288 с.; Верига, В. Визвольні змагання в Україні, 1914–1923: в 2 т. / В.Верига. – Л.: Ін-т українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України, 1998. Т. 1. – 523 с.; Т. 2. – 502с.; Нагаєвський, І. Історія Української держави двадцятого століття / І.Нагаєвський. – К.: Укр. письменник, 1993. – 414 с.
9. Stronskiy Henryk, Seroczynski Grzegorz. Polska dyplomacja na Wschodzie w XX – początkach XXI wieku / H. Stronskiy, G. Seroczynski. – Olsztyn-Charkow, 2010 – 656 s.; Klimecki, M. Polsko-Ukrainska wojna o Lwow i Wschodni Galicje 1918–1919 r. / M. Klimecki. – Warszawa, 1997. – 278 s.; Kozlowski, M. Miedzy Sanem a Zbruczem: Walki o Lwow i Galicje Wschodnia, 1918–1919 / M. Kozlowski. – Krakow, 1990. – 231 s.; Lukomski, G. Wojna polsko-ukrainska 1918 – 1919. / G. Lukomski, Cz. Partacz, B. Polak. – Koszalin; Warszawa: Uczelnia Wyższej Inżynierskiej w Koszlinie, 1994. – 286 s.; Witos, W. Moje wspomnienia / W. Witos. – Warszawa, 1978. – 588 s.; Sopotnicki, J. Kampania polsko-ukrainska. Doswiadczenia operacyjne i bojowe / J. Sopotnicki. – Lwow, 1921. – 139 s.
10. Тимченко, Р. В. Взаємовідносини Української Народної Республіки й Західно-Української Народної Республіки (листопад 1918

– квітень 1920 рр.): автореф. дис.... канд. істор. наук 07.00.01 / Р. В. Тимченко; Інститут історії України НАН України. – К., 2010. – 20 с.; Гай-Нижник, П. П. УНР та ЗУНР: становлення органів влади і національне державотворення (1917 – 1920 рр.) / П. П. Гай-Нижник. – К.: "Щек", 2010. – 304 с.; Великочий, В. С. Історія ЗУНР: джерела до вивчення державного будівництва: дис...канд. іст. наук: 07.00.06 "Історіографія і джерелознавство" / В. С. Великочий – Івано-Франківськ, 1999. – 19 с.; Пилипів В. І. Джерела з історії взаємовідносин Української Народної Республіки та Західно-Української Народної Республіки: автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.06 "Історіографія і джерелознавство" / В. І. Пилипів; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2003. – 15 с.; Сеньків, М. З історії соборності українських земель 1917–1945 рр. / М. Сеньків. – Дрогобич, 1999. – 163 с.

Igor Datskiv

CONCEPTUAL AND THEORETICAL RESEARCH'S PRINCIPLES OF MUTUAL RELATIONS BETWEEN UNR AND ZUNR AND SOURCES OF STUDY

The article tells us about the sources's complex to the study of history's mutual relations between Ukrainian Folk Republic and West Ukrainian Folk Republic. The comparative analysis of a base resources is conducted to concretely historical labours, which are built on the complex of documents and materials which behave to the problem of collegiality of Ukraine in the period of 1917–1921 years.

Key words: Ukrainian Folk Republic (UNR), Western Ukrainian Folk Republic (ZUNR), collegiality, mutual relations, sources.

Игорь Дацкив

КОНЦЕПТУАЛЬНО-ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ПОЛОЖЕНИЯ ИССЛЕДОВАНИЯ ВЗАИМООТНОШЕНИЙ УНР И ЗУНР И ИСТОЧНИКИ ИХ ИЗУЧЕНИЯ

В статье идет речь о комплексе источников к изучению истории взаимоотношений Украинской Народной Республики и Западноукраинской Народной Республики. Проведен сравнительный анализ литературной базы конкретно исторических трудов, которые построены на комплексе документов и материалов, которые относятся к проблеме соборности Украины в период 1917–1921 гг.

Ключевые слова: Украинская Народная Республика (УНР), Западно-Украинская Народная Республика (ЗУНР), соборность, взаимоотношения, источники.

УДК 94 (477.8)

Ірина Федорів

НАУКОВА СПАДЩИНА МИРОНА КОРДУБИ: СУЧАСНИЙ СТАН ВИВЧЕННЯ Й ПЕРЕВИДАННЯ В УКРАЇНІ

У статті автор аналізує сучасний стан вивчення наукової спадщини видатного українського історика – Мирона Кордуби у зв'язку із публікацією праць "Бібліографія історії українсько-польських відносин: суспільно-політичні та економічні процеси (За матеріалами картотеки Мирона Кордуби) / [Упоряд. Олег Піх, Оксана Руда]. – Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2009. – 366 с." та "Кордуба Мiron. Вибрані статті / [Упорядкування, переклад: Наталія Ткачова, Ольга Ткачова]. – Тернопіль, 2011. – 176 с.", а також проведенням низки всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Ключові слова: М. Кордуба, рукописна картотека "Бібліографія історії України", наукова спадщина, конференції, новітня історіографія.

Внесок Мирона Кордуби до україністики, слов'янознавства, археографії, джерелознавства, літературознавства, публіцистики, етнографії, топоніміки – новаційний та багатогранний, діапазон і розмаїття тематики наукової спадщини ученого достатньо широкі, щоб зробити його побудову історичної картини розвитку українського народу цілісною, наочно доказовою, довершеною, співзвучною новим віянням західноєвропейської науки кінця ХІХ – початку ХХ ст.

Схема-модель історії України, яку прийняв М. Кордуба, суттєво доповнює сучасну українську історіографію й потребує від нас її ґрунтовного засвоєння. Змістом історичних пошуків і досліджень науковця стала сформульована М. Грушевським схема розвитку українського історичного процесу. Реалізуючи її через державницький напрямок української історіографії, М. Кордуба підносить роль